

česky

Tato kniha vyšla u příležitosti dokončení výstavby nového
sídla společnosti ESSENS v Brně, České republice.

Nebývá zvykem, že investor podobné stavby, jako je sídlo firmy ESSENS, si nechá její průběh zdokumentovat fotografem, který se věnuje výhradně výtvarné fotografii. Co vás k tomu přimělo? Máte nějaký hlubší zájem o fotografii?

Moje rozhodování byl proces, při kterém jsem se řídil hlavně intuicí, tak jako to dělám i při řízení naší firmy. ESSENS je postavena na síťovém marketingu a ten není o jasné přímé vizi nebo byznys plánu. Je to živý organismus a celé je to hodně pocitové a emotivní. Osmdesát procent úspěchu je založeno na emocích. Stejně tak jsem přistupoval i k tomuto rozhodnutí. Možná určitou roli hrálo i to, že rodiče mně i bráčkovi dělali fotoalbum. Já jsem to album, plné důležitých vzpomínek, někde při stěhování ztratil. A snad proto jsem o to víc chtěl tak důležitý okamžik ve svém životě, tuhle naši stavbu, zachytit.

Přesto ale musely existovat nějaké konkrétní kroky, konkrétní setkání s lidmi, které téhle knížce předcházely. Můžete to více rozvést?

Hlubší vztah k fotografiím jsem dříve neměl. Ale vždycky se mi líbily černobílé fotky. Ve firmě jsme měli kalendář, ve kterém byly na černobílých fotkách zajímavé stavby z New Yorku a taky momentky, hlavně slavní známí herci při natáčení. Navozovalo mi to stavy, které mám rád. Něco co zažívám třeba, když poslouchám jazz nebo se dívám na staré české filmy s herci jako Hugo Hass, Oldřich Nový, kteří ztvárňují postavy továrníků a finančníků z první republiky. Evokuje mi to návrat k tradicím, kdy jsou lidé hrdí, že jsou Češi nebo že něco vybudovali.

Nikdy mě ale nenapadlo si nějakou fotku koupit. První fotografii jsem si koupil až od Romana France na konci roku 2014. Bylo to současně vůbec na první verisází fotografií, kterou jsem navštívil a vybral jsem si černobílé fotografie s Václavem Havlem, protože pro mě je to důležitá osoba, která pomohla naší zemi v počátcích, hlavně tím svým lidským přístupem. Koncem roku 2014 se současně začalo stavět

sídlo naší firmy a já jsem chtěl tu stavbu nějak zdokumentovat, z počátku mně bylo úplně jedno jak, hlavně aby to bylo.

Postupně jsem přicházel na myšlenku, že by to nemusela být jenom strohá dokumentace stavby, ale mohlo by jít o zachycení nonverbální skutečnosti, která je ale možná důležitější, než jak stavba vypadá ze všech světových stran. A tak jsem oslovil Romana France a nechal jsem se překvapit. A taky devadesát procent fotek nakonec nezachycuje stavbu jako takovou. To, jak se vyvíjela, na těch fotkách nenajdu.

Nejste tedy zklamán? Nevadí vám to, že na těch fotkách třeba něco důležitého chybí?

Vůbec ne. Vždycky jsem si uvědomoval, že ten, kdo to cítí a má ten dar, tak fotkou dokáže říct více než slovem. Sám bych to neuměl. A důležitý byl taky pohled zvenku. Já k té stavbě mám silně subjektivní vztah a nikdy bych se nedokázal podívat z nadhledu.

Je v té knize fotka, která je pro vás něčím důležitější, než ty ostatní?

Když se nad tím teď zamyslím, tak nejspíš ta s mým bráčkou. Nemáme totiž moc společných fotek. Společně podnikáme a často se hádáme, člověk bývá nejtvrďší ke svým nejbližším. Ale myslím, že se máme hodně rádi a vážíme si jeden druhého.

Můžete rozvést, čím je tato budova pro vás výjimečná?

Budova je vize našeho společenství. Teprve teď, když máme vlastní sídlo firmy, nejsme národ bez země, máme svůj vlastní ESSENS stát. Pro mnoho lidí, se kterými chceme spolupracovat, se teprve touto stavbou stáváme zajímaví a perspektivní.

Nebyl jsem taky klasický investor, neopíral jsem se tolik o architektury. Hodně jsem do projektu zasahoval, měl jsem přesnou představu a spoustu věcí jsem nechával předělat, dokud jsem nebyl spokojen. Byl jsem tady dvakrát denně a na všechno jsem si dohlížel, protože jsem věděl, že to stavím pro nás a když se to dostaví, budu tady každý

den trávit 12 až 14 hodin. Další pohled, neméně důležitý, je ten, že tato stavba je společný výsledek mnoha lidí, kteří s ESSENS spolupracují, bez nich by určitě nevznikla. Jde tedy o to, aby se tady i naši distributoři cítili dobře a byli hrdí na to, že někam patří, aby se taky mohli pochlubit svým partnerům. Tohle je hmatatelný výsledek jejich práce. Skutečné peníze vydělá asi tři až pět procent lidí, my ale nabízíme více než peníze, nabízíme lidem životní styl a tato budova představuje pro mnoho lidí jeho konkrétní symbol.

Které architektonické prvky byste na stavbě vypíchl, čím je zajímavá?

Rozhodně jsem chtěl, aby to byla zelená stavba. Definitivně jsem si to ujasnil loni na Tchaj-wanu v sídle multilevelové společnosti Amway. Měli tam kavárnu, ze které se všichni dívali na bazén s vodopádem, který stékal ze stěny porostlé rostlinami a stromy. Něco takového jsem chtěl i tady, i když v menším měřítku.

Taky jsem chtěl, aby interiér byl jednoduchý, designově čistý až sterilní, ale aby v každém patře bylo něco do kontrastu. Třeba dlouhá červená sedačka, která oproti svému okolí září. V prvním patře mně bylo jasné, že tu musí být velká kompaktní stěna, na které budou Romanovy fotky, protože si to zaslouží Roman i stavba a bude to vypadat úžasně. Chtěl jsem dát věcem prostor.

Každé patro jsem dával dohromady s jiným architektem, aby bylo jiné. Architekt měl ode mě vymezené hranice, ale vždycky si s tím poradil po svém.

Změnilo setkání s fotografiemi Romana France nějak vaše vnímání světa? Je teď pro vás třeba důležitější výtvarné hledisko?

To bych neřekl, pro mě to bylo důležité vždycky. Třeba když přijdu do firmy a vidím nakřivo křesílko, tak ho spravím. Nebo když vidím někde špinu, tak ji utřu bez ohledu na to, že to má dělat někdo jiný. Někomu je to možná protivné, ale je to tady naše, tak co.

Rozhovor s fotografem Romanem Francem „Zajímají mě lidské příběhy“

Vzpomeneš si na první rozhovor, který jste vedli s Michalem Kovářem o tom, jak si představuje tuto knihu?

S Michalem Kovářem jsme se poprvé potkali na vernisáži mých fotek, kterou jsem ho provedl a on mi za několik měsíců zavolal, že chce zdokumentovat stavbu a ať si sám vyberu jakým způsobem. Na začátku mi o sobě řekl, že je střelec, že se rozhoduje často na základě nějakého pocitu a pokud si získá někdo jeho důvěru, nechá to pak na něm a tohle byl asi ten případ. Říkal taky, že nehmatatelné věci, můžou být často užitečné. Pro mě to byla velká výzva, nechtěl jsem zklamat důvěru a zároveň jsem chtěl samozřejmě zůstat sám sebou. A taky nevím o tom, že by se dnes něco takového často dělalo, že by si investor nechal zdokumentovat průběh stavby a ještě k tomu od fotografa, který se věnuje umělecké fotografii. Architektura se fotí často, ale už hotová. To je ale neskutečné, příliš nachystané na focení, bez stopy člověka.

A co se týče knihy, ta nebyla původně na pořadu dne. Michalovi šlo prioritně o ty fotky, s tím že některé budou vystavené v prvním patře budovy a myšlenka udělat z toho knihu přicházela postupně.

Jaký jsi zvolil přístup?

Koncept jsem chvíli hledal. Myslel jsem, že budu kombinovat barevnou a černobílou fotku. Pak jsem ale zjistil, že to jde těžko, neuměl jsem přepínat. U barevných fotek si všímáš jiných věcí než u černobílých, u kterých jsem nakonec zůstal.

Na stavbu jsem jezdil od dubna do prosince 2015, dvakrát až pětkrát týdně, strávil tady stovky hodin, často ve svátky, o víkendech, brzy ráno, v noci. Někdy jsem tady strávil strašně moc času a nic nevyfotil. Jak jsem poznával lidi, kteří tady pracovali a atmosféru stavby, čím dál víc mě zajímaly příběhy těchto osob.

Trochu jsem se bál, když jsem po měsíci Michalu Kovářovi ukázal první fotky, že se mu to nebude líbit. Byl s tím ale spokojený a já

jsem byl rád, že to přijal. Možná ho taky baví příběhy jednotlivých lidí...

Většina fotografií jsou portréty dělníků. Nevidíme ale upracované lidi, většinou z nich jde jistá hrdost. Zároveň je v těch fotkách takový jemný humor, posun od tvrdé reality života. Nelákalo tě zachytit stavebního dělníka v syrovější podobě? Já jsem právě chtěl ty lidi vytrhnout z jejich každodennosti, aby to nebyli jenom dělníci, kteří makají. Každý z nich toho má za sebou přece víc. Všichni říkali: „Vyfoť nás, jak makáme.“ Takové fotky jsem taky dělal, ale spíš proto, abych s nimi navázal kontakt a pak jsem jim je třeba věnoval. Někteří se báli, že když je zachytím v nečinnosti, tak je šéf vyhodí nebo nedostanou zaplacenou fakturu. Přesvědčoval jsem je, že ne.

Zároveň velkoformátová fotografie, které se převážně věnuješ, není asi určena pro fotografování momentek. Všechno trvá déle, s portretovaným musíš komunikovat, musíš ho na to připravit...

To je pravda. Myslím, že s dělníky se mi povedlo dobře komunikovat. Pomáhal jsem jim třeba přenést nějaký materiál, abychom se sblížili. Hrozilo, že si budou myslet, že si z nich utahuju. Říkal jsem si, že to nesmějí cítit, protože můj záměr takový nebyl. Ty jejich příběhy mě opravdu zajímaly. Třeba tam byl pomahač, který se cítil být poznamenaný tím, že se nechal potetovat na obličej a chtěl se toho stigmatu zbavit, tak mi za nabízel ke koupi pornofilm se svojí ženou. Nebo tu byl člověk, který seděl sedm let ve vězení, kde uvěřil v Boha a víra mu úplně změnila život. Byl tu taky zedník, který vařil hrníčkové buchty nebo Ukrajinci z Koločavy, silní poctiví chlapi, kteří museli kvůli penězům žít odloučeně od rodiny. Z toho jsem měl takový smutek v sobě...

Vyhodil tě někdo?

Jedni sádkartonaři mě vyhodili, ale to byla vypjatá situace před Vánoci. A jednoho staršího pána, mistra Frantu, se mi nepodařilo zlomit ani na minutu.

Utíkal, už když mě viděl. Přemýšlel jsem, že budu fotit stopy po jeho činnosti, třeba že někde zapomene vrtačku. Ale pak jsem si říkal, když je tak důsledný a opravdu nechce, že já přece nejsem lovec, a tak jsem s tou snahou přestal. Jinak jsem vždycky dosáhl, co jsem chtěl. Někteří si při tom sice ůkali na čelo, jindy jsem se s nimi ale naladil na stejnou vlnu.

Některé fotky jsou docela odvaž, je z nich cítit, že ti portretování museli věřit. Například fotka elektrikáře přivázaného svými kolegy k sloupu. Ta vznikala jak?

Trvalo to dlouho. Elektrikáři byli na stavbě od začátku do konce a vztah k nim se vyvíjel. Ten chlapík „u kůlu“ je jejich vedoucí Karel. Michal Kovář jako investor často něco měnil a Karel potom často nadával. Byla to pětiminutová směs nadávek a nervů, ale brzy jsem poznal, že je to takový jeho rituál, protože vzápětí šel a tu práci udělal, a udělal ji vždycky dobře. A jako k šéfovi tam k němu vzhlíželi, tak já jsem to na té fotce obrátil. Je přivázaný u sloupu a jeho podřízení ho mají v moci. Na jiné fotce je zase vyklidněný na lžiči bagru s připnutou plackou, kterou mu věnoval správce budovy. Je na ní napsáno: „Na životě miluji zejména tu rozmanitost, každý den mě nasere někdo jiný.“

Medailon
Roman Franc

Narozen v roce 1983 v Brně, Česká republika. Studoval na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Věnuje se volné fotografii, často fotografuje velkoformátovou kamerou, v oblíbené má také středoformátovou kameru 6 × 6. Zaměřuje se na portrétní fotografii, inscenovanou fotografii a dokument. Rád zpracovává témata, která může dlouhodoběji promýšlet. Jako fotograf pracoval pro kancelář Václava Havla a kromě bývalého prezidenta portrétoval další mezinárodně významné osobnosti (například Dalajlámu). Fotografoval také např. pro Divadlo Husa na provázku.

Téma diplomové práce (naturismus ve fotografii) ho přivedlo až k uskutečnění velmi navštěvované fotografické výstavy pro Moravskou galerii v Brně „Přirozeně: Karel Novák – Jock Sturges“ (2013). Přípravoval jako kurátor i další výstavy (např. pro Dům umění v Bratislavě při Měsíci fotografie, Galerie Fiducia v Ostravě). Dlouhodobě fotografuje sokolskou „věrnou gardu“ (sokolové ve věku 60–100 let) v Sokole Brno I a v Sokole New York. V Novém Mexiku fotografoval v roce 2015 indiány z kmene Navajo. V roce 2012 získal první místo v soutěži o nejzajímavější portfolio amerického nezávislého časopisu SHOTS, který mu věnoval i svou titulní stránku a profilový rozhovor.

V roce 2014 a 2016 se představil na největším světovém fotografickém festivalu Fotofest v Houstonu v Texasu (jeho fotografie zde byly vybrány do prestižní aukce mezi šedesáti fotografy z celého světa). Jeho fotografie jsou zastoupeny například ve sbírce The Museum of Fine Arts, Houston, University of Maine Museum of Art a v soukromých sbírkách v České republice, Velké Británii, USA, Kanadě. Vystavoval svou práci na mezinárodních festivalech v Evropě a Severní Americe (Pictura Gallery, Bloomington, Indiana; Czech Center, New York; Lesley Nowlin Gallery, Austin). V USA má výhradní zastoupení galerií Pictura v Indianě.

K vydání připravil knihu Přirozeně: Karel Novák (2015) a knihy svých fotografií „Portréty“ (2011) a „You: Never too close“ (2014). S Gabrielou Kolčavovou se dlouhodobě věnuje pořádání fotografických dílen spojených s unikátním prostředím (např. Vila Tugendhat, klášter Rajhrad, rumunský Banát), které organizuje ve spolupráci s významnými fotografy (Štreit, Pohribný, Sturges). Kromě fotografování spolupracuje s Českou televizí také na natáčení dokumentárních filmů.

Index
Popisky k jednotlivým fotografiím

- str. 4**
„Nabízíme lidem životní styl, aby mohli někam patřit.“
Michal – spolumajitel firmy
- str. 7**
„Světlo je na konci tunelu.“
Miloslav – pomahač na stavbě
- str. 10**
„Jenom usměřňuji energii.“
Martin – mistr
- str. 12**
Denisa
- str. 13**
Klára
- str. 15**
„Jednou se to zaplní parfémů a moje práce dostane smysl.“
Martin – mistr
- str. 19**
„Tohle je mezník. Brzy postoupíme do dalšího patra.“
Martin, Ladislav, Vasyl ml. a Vasyl – mistr a betonáři z Ukrajiny
- str. 22**
„Pistole je hlavní pracovní nástroj.“ Petr – obkladač
- str. 24**
Světlo se plazí po stropě.
- str. 25**
Stranou party zedníků stál Syřan.
- str. 30, 31**
„Používáme speciální papučky, pracujeme v noci.“
Jaroslav – leštič betonu
- str. 33**
Dodávka z Turecka
- str. 37**
„Domov je vzdálen 550 km.“
Paulo, Volod'a, Ladislav, Vasyl ml. a Vasyl – betonáři z Ukrajiny
- str. 40, 41**
Stavba je živý organismus
- str. 45**
„Kvůli tetování mě jinde nezaměstnají.“ Lukáš – pomahač
- str. 46, 47**
Různá měřítka
- str. 49**
Machři přes rovné střechy
- str. 54**
V pět odpoledne přišel hlídač k bráně.
- str. 60, 61**
„Na životě miluji zejména tu rozmanitost, každý den mě nase-re někdo jiný.“ elektrikář Karel
- str. 72**
„Zásadně nestoupat na nestabilní věci!“ Vlasta – bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- str. 74**
„Včera jsem se díval na film. Dopadlo to dobře: ráno si strčil hlavu do kýblu s vodou a vrátila se mu paměť.“
Lukáš a Libor – podlaháři
- str. 81**
„Zavedl bych takovou menší diktaturu a já bych byl ministrem obrany.“ Michal – pomahač
- str. 82**
„Stavby, které opustíme, žijí dál.“
Vasyl ml. – betonář z Ukrajiny
- str. 84**
Svářeč si přál zůstat nepoznan.
- str. 88, 89**
ESSENS – jediná šablona pro všechny velikosti. Pepa a Vlasta – instalace reklam
- str. 90**
Ondra – instalace obrazovky
- str. 97**
Bratři
Michal a Robert
- str. 95**
Michal – pomahač
- str. 102, 103**
„Nemilosrdný“
Martin – mistr
- str. 104**
Autoportrét
Roman – fotograf
- str. 105**
Kolaudace